

Nowe życie fortów „Łapianka” i „Borek”

2021-06-15

Powoli dobiega końca remont dwóch fortów na południu Krakowa - fortu nr 52 „Borek” oraz fortu nr 52A „Jugowice” vel „Łapianka”. Oba obiekty, będące częścią Twierdzy Kraków, teraz będą pełnić nowe funkcje - kulturalne. W forcie „Borek” swoje miejsce znajdzie Klub Kultury „Kliny” oraz Biblioteka Polskiej Piosenki, natomiast „Łapianka” stanie się siedzibą Muzeum i Centrum Ruchu Harcerskiego. Prace remontowe zakończą się w tym roku, swoją działalność oba obiekty zainaugurują już w przyszłym roku.

Fort nr 52a „Łapianka”

Fort „Łapianka” należał do najbardziej zniszczonych obiektów Twierdzy Kraków, przez wiele lat na jego terenie działały zakłady produkcyjne win owocowych. W tym czasie fort poddany został znacznym przekształceniom (przebudowy i nadbudowy zniekształcające historyczny układ), ulegał zniszczeniu i degradacji.

Projekt rewitalizacji zakładał stworzenie obok istniejącego budynku koszar, nowy, w którym możliwe będzie ulokowanie urządzeń i instalacji do obsługi zabytkowego budynku koszar, a także funkcji wystawienniczej, konferencyjnej, magazynowej i zaplecza sanitarnego – a więc wszystkich tych funkcji i urządzeń, które są niezbędne dla działania nowoczesnego i prężnie działającego Centrum Ruchu Harcerskiego. Będzie tam można organizować wystawy, wydarzenia kulturalne, harcerskie i inne. Stworzenie odpowiednich warunków dla realizacji tych celów wymagało nowej powierzchni kubaturowej, dzięki powstaniu której adaptacja zabytkowego budynku koszar dla nowych celów, będzie mało inwazyjna.

Nowy budynek będzie miał ponad 3 tys. m² powierzchni użytkowej, zlokalizowanej na dwóch kondygnacjach. Składać się będzie z przeszklonego od góry hallu, który stanowić będzie łącznik między nowymi pomieszczeniami a istniejącym zabytkowym budynkiem koszar. Znajdą się tam m.in. pomieszczenia przeznaczone na stałą i czasową ekspozycję muzealną, sala konferencyjna, sale seminaryjne, punkt gastronomiczny, pomieszczenia przeznaczone do przygotowywania zbiorów, a także pomieszczenia sanitarne, będące zapleczem dla przyszłych biwaków harcerskich. Wszystkie nowe pomieszczenia zostaną umieszczone pod ziemią w taki sposób, aby nie zakłócić historycznego układu fortu. Będą przykryte częściowo zielonym, a częściowo szklanym dachem. Ponadto w ramach inwestycji wykonana zostanie rewitalizacja terenów zielonych.

Po zakończeniu inwestycji mieszkańcy Krakowa, oprócz Centrum Ruchu Harcerskiego, będą również mogli korzystać z prawie 3 ha zrewitalizowanych ogólnodostępnych terenów zielonych.

Dotychczas wykonane zostały prace w zakresie rozbiórki wtórnych zabudowań, znajdujących się na terenie fortu, remontu konserwatorskiego zabytkowego budynku koszar i kojca bramnego oraz rewitalizacji znacznej części terenów zieleni fortecznej (w tym fosy i stoków wałów). W 2019 r. podpisano umowę z wykonawcą, firmą Budmex sp. z o.o. z Nowego Sącza, o wartości ponad 26 mln zł, którą objęty jest cały zakres wymagany do zakończenia inwestycji, wraz z uzyskaniem pozwolenia na użytkowanie. Prace realizowane przez tego wykonawcę będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, w wysokości przeszło 5 mln zł. Całość prac w ramach umowy planowana jest do wykonania do końca 2021 r. Rozpoczęcie działalności Muzeum i Centrum Ruchu Harcerskiego jest planowane na 2022 r.

Obecnie zakończone zostały prace związane z wznoszeniem konstrukcji nowego budynku, trwa też wyposażanie nowego budynku w instalacje. Koszty inwestycji dotyczącej remontu zabytkowego budynku, rewitalizacji zieleni i budowy nowych pomieszczeń wyniosą ponad 32 mln zł, z czego ponad 9 mln zł zostanie sfinansowanych ze źródeł zewnętrznych. Powierzchnia terenu inwestycji – 4,19 ha, powierzchnia użytkowa istniejącego fortu – 618,80 m², powierzchnia użytkowa projektowanego (nowego) budynku – 3 076,50 m², powierzchnia terenów zieleni: ok. 3 ha.

Fort 52 „Borek”

Fort artyleryjski nr 52 „Borek”, zbudowany w latach 1884–1886 na południowej linii obrony, pełnił rolę głównego obiektu broniącego traktu wiedeńskiego (obecnie ul. Zakopiańska) oraz pobliskiej linii kolejowej. Współpracował z dwoma mniejszymi sąsiednimi fortami pancernymi – nr 52a „Łapianka” i 52½ „Skotniki”. Jest jedynym w Twierdzy Kraków fortem dwuwałowym, z niższym zewnętrznym wałem piechoty i wyższym wewnętrznym wałem artylerii oraz rozbudowaną podziemną komunikacją poziomą i pionową. W forcie zastosowano też szereg elementów zapożyczonych z różnych szkół fortyfikacyjnych.

Projekt rewitalizacji zakładał adaptację na cele działalności kulturalnej (siedziba Klubu Kultury „Kliny” oraz Biblioteki Polskiej Piosenki), wraz z rewitalizacją zieleni fortecznej i stworzeniem ścieżki dydaktycznej przeznaczonej do zwiedzania.

Prace realizowane przez ZBK objęły obszar wewnątrz fosy (budynek koszar, zapole, wał artylerii, wał piechoty). Na zewnątrz fosy równolegle prowadzona jest przez ZZM inwestycja, dotycząca utworzenia parku. Prace trwają od 2012 r. Prowadzone były etapowo, przy wsparciu środków SKOZK. Uporządkowano teren, wykonano projekt, inwentaryzacje zieleni. Wyremontowano stropodach, uporządkowano fosę, wykonano remont budowlano-konserwatorski kaponierzy szyjowej. Wykonano częściową odbudowę muru przeszkodowego, posadzki zbrojone w koszarach, izolacje poziome, kanalizacje deszczową, sanitarną wewnętrzną i częściowo zewnętrzną. Wybudowano salę wielofunkcyjną przed budynkiem koszar, wstawiono okna, wykonano prace w zakresie konserwacji wątków ceglanych wewnątrz koszar, a także wykonano prace związane z zielenią: uporządkowano wał artylerii i wał piechoty oraz podbudowę pod drogę i plac na zapole fortu.

W lipcu 2020 r. miasto podpisało umowę z Przedsiębiorstwem Produkcyjno-Handlowym Budmex na wykonanie IV – ostatniego etapu rewitalizacji Fortu nr 52 „Borek” – na kwotę 10 497 702,56 zł brutto. Prace są dofinansowywane ze środków UE. Termin wykonania określono na 21 października 2021 r., kiedy to planowane jest zakończenie inwestycji i oddanie budynku do użytkowania. W ramach tego etapu zostaną wykonane wszystkie roboty konieczne do rozpoczęcia użytkowania obiektu: remont elewacji, montaż instalacji wewnętrznych (wod.-kan., elektrycznej, c.o., wentylacyjnej, p.poż.), wykończenie wewnętrzne pomieszczeń (okładziny posadzek, tynk i zabudowa w części pomieszczeń) wyposażenie w biały montaż, montaż stolarki wewnętrznej, dokończenie prac w zakresie zieleni fortecznej, dostawa i montaż stacji trafo, wykonanie drogi wjazdowej i placu na zapole fortu.

Zakończenie prac budowlanych w zakresie adaptacji obiektu do nowych funkcji planowane jest na rok bieżący, w 2022 r. rozpoczną działalność w obiekcie miejskie instytucje kultury.

**Magiczny
Kraków**

Mieszkańcy zyskają zarówno teren rekreacyjny (park), jak i przestrzeń przeznaczoną na działalność kulturalną.

Koszt inwestycji wyniesie ponad 24 mln zł, w tym prawie 10 mln będzie pochodzić ze źródeł zewnętrznych (UE i SKOZK). Powierzchnia całkowita wraz ze ścieżką dydaktyczną – 2 776,64 m², powierzchnia działki objętej projektem ZBK: ok. 1,5 ha.